

زخم معده یا اولسر پپتیک یا زخم معده زمانی رخ می دهد که در اثر سایش، بخشی از لایه مخاطی معده یا دوازدهه زخم شود. زخم ممکن است در داخل معده یا دوازدهه رخ دهد.

گسیختگی لایه پوششی محافظ مخاطی موجب می شود که اسید معده با بافت اپیتلیال در تماس باشد. زخم های معده در بخش های کمتر منحنی معده رخ می دهند. زخم های دوازدهه عمقی تر هستند، از مخاط تا لایه عضلانی پیش می روند. عفونت هلیکوباکتر پیلوری (باکتری معده) با زخم های دوازدهه مرتبط است.

زخم های استرسی نوع دیگری از زخم ها است که در اثر مشکلات طبّی یا جراحات تروماتیک ایجاد می شود. همانطور که بدن تلاش می کند از مشکل جسمی دیگری خلاصی یابد (برای مثال از یک جراحی بزرگ)، نواحی کوچک ایسکمی در درون معده یا دوازدهه ایجاد می شود. نواحی ایسکمیک سپس به زخم تبدیل می شوند.

در حالت طبیعی، مخاط معده و دوازدهه، بنا به

دلایلی مانند ترشحات قلیایی، از ترشحات اسید معده محافظت می شوند. زخم معده در اثر از بین رفتن این مکانیسم های محافظتی، در مخاط معده یا روده ایجاد می شود.

❖ دلایل اصلی زخم معده عبارتند از :

۱ = عفونت توسط باکتری معده

۲ = مصرف آسپیرین و سایر داروهای ضد التهاب غیر استروئیدی

۳ = استرس (ناشی از سوختگی شدید، آسیب، جراحی، شوک عصبی، نارسایی کلیوی و پرتو درمانی)

۴ = درد معده از علائم زخم در ناحیه معده و دوازدهه است، اما علائمی نظیر نداشتن اشتها، کاهش وزن، حالت تهوع، استفراغ و ترش کردن بیشتر ناشی از زخم در ناحیه معده است.

❖ علائم و نشانه های تشخیصی :

الف) درد ناحیه زیرجناغ سینه: بعد از خوردن غذا تشدید می شود، زیرا ترشح اسید افزایش می یابد

در زخم دوازدهه زمانی که معده خالی است، درد تشدید می شود و بیمار را از خواب بیدار می کند

ب) تغییر وزن: کاهش وزن در زخم معده، افزایش وزن در زخم دوازدهه

ج) خونریزی از زخم: استفراغ خونی به رنگ قرمز و مایع خون آبه ای، که بیشتر در زخم معده دیده می شود؛ استفراغ قهوه مانند (خون نیمه هضم شده)؛ مدفوع سیاه قیری شکل که بیشتر در زخم دوازدهه دیده می شود

❖ علائم پارگی زخم :

- درد ناگهانی تیز و شدید
- سفتی، سختی و تخت شدن شکم
- قرار گرفتن در وضعیت زانو بغل کرده برای کاهش درد
- شوک ناشی از کم شدن حجم مایعات بدن

❖ روش های تشخیص بیماری :

- تست های آزمایشگاهی
- آندوسکوپی
- رادیوگرافی قفسه سینه

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی شهرداری کرمان

مرکز آموزشی درمانی، بیمارستان سینا
شهرستان زرنند

زخم معده و دوازدهه

گروه هدف: بیماران
واحد آموزش به بیمار

تاریخ بازنگری : زمستان ۱۴۰۳

عدم مصرف مواد اسیدی و ترش، مواد داغ و
سوزاننده، ترشیجات، ادویه تند، الکل، نوشابه های
گازدار و...

احتیاط در مصرف برخی داروها به خصوص
داروهای ضدالتهاب غیراستروئیدی و کورتون

ترک سیگار و الکل

تنظیم رژیم غذایی متناسب با نیازها و شرایط
بیمار

مشخص کردن مواد غذایی که باعث درد یا
نارحتی معده می شوند .

درمان کم خونی در صورت وجود آن

پرهیز از خوردن سریع غذا و کشیدن سیگار

پرهیز از مصرف حجم زیاد مواد غذایی پیش از
خوابیدن

منبع:

<https://parastar.info/index.php/peptic-ulcerdisease>
<https://www.hidoctor.ir>

❖ عواملی که در ایجاد بیماری نقش

دارند:

سابقه خانوادگی زخم

سیگار کشیدن

سوء مصرف الکل

استفاده از داروهای ضد التهاب غیر استروئیدی
(مثل آسپرین)

خستگی یا کار بیش از حد

رژیم غذایی نامناسب، وعده های غذایی نامناسب
و نخوردن برخی وعده ها

گروه خونی O برای زخم های دوازدهه

❖ عوارض بیماری:

▪ خونریزی

▪ پارگی

▪ انسداد راه خروجی معده

❖ خود مراقبتی و درمان:

رعایت موارد زیر مانع از عود بیماری می شود: